

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 10/2011 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sijoitusrahastolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on lähettänyt 15 päivänä marraskuuta 2011 talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi sijoitusrahastolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 113/2011 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Irmeli Vuori, lainsäädäntöneuvos Ilkka Harju ja ylitarkastaja Harri Joiniemi, valtiovarainministeriö

- markkinavalvoja Paula Kirppu, Finanssivalvonta
- ylitarkastaja Kalle Hirvonen, Verohallinto
- kehityspäällikkö Antti Turunen, Euroclear Finland Oy
- toimitusjohtaja Jari Kivihuhta, Nordea Rahastoyhtiö Suomi Oy
- toimitusjohtaja Ari Kaaro, Seligson & Co Rahastoyhtiö Oyj
- johtava lakimies Jari Virta, Finanssialan Keskusliitto
- professori Marko Seppä.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— oikeusministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi sijoitusrahastolakia, arvopaperimarkkinalakia, Finanssivalvonnasta annettua lakia, Finanssivalvonnan valvontamaksusta annettua lakia, sidotusta pitkäaikaissäätämisestä annettua lakia, sijoituspalveluyrityksistä annettua lakia, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annettua lakia, verotusmenettelystä annettua lakia, ennakkoperintälakia sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia. Lisäksi ulkomaisen rahastoyhtiön toiminnasta Suomessa annettu laki ehdotetaan kumottavaksi. Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön uusi sijoitusrahastodirektiivi. Lisäksi la-

keihin ehdotetaan tehtäviksi kansallisista tarpeista johtuvia muutoksia.

Direktiivistä johtuvat muutokset koskevat rahastoyhtiön oikeutta hallinnoida sijoitusrahastodirektiivin edellytykset täyttävää sijoitusrahastoa muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa, Euroopan talousalueeseen kuuluvasta valtiosta olevan ulkomaisen rahastoyhtiön oikeutta perustaa sijoitusrahastodirektiivin edellytykset täyttävä sijoitusrahasto Suomeen, sijoittajille annettavia avaintietoja, sijoitusrahaston kansallista ja rajat ylittävää sulautumista, sijoitusrahastojen muodostamaa syöttörahastoa ja kohderahastoa koskevaa

rakennetta, muussa jäsenvaltiossa kuin sijoitusrahaston kotivaltiossa tapahtuvaa rahasto-osuuksien markkinointia koskevaa ilmoitusmenettelyä sekä valvontaa ja toimivaltaisten viranomaisten valvontayhteistyötä. Lisäksi sääntelyä muutettaisiin muutenkin vastaamaan muuta eurooppalaista sääntelyä. Varautumista kansainvälisen finanssikriisin aiheuttamaan arvopaperimarkkinoiden epävakauteen tehostettaisiin. Pitkäaikaisen rahastosijoittamisen houkuttelevuutta, tehokkuutta ja kilpailukykyä parannettaisiin.

Rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön osakkeiden hankintaa koskevaa ilmoitusvelvollisuutta laajennettaisiin siten, että myös rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön osakkeiden luovutus tulee ilmoitusvelvollisuuden piiriin.

Finanssivalvonnan toimivaltaa määrätä rikemaksu laajennettaisiin siten, että rikemaksu voitaisiin määrätä myös sille, joka laiminlyö sijoitusrahastolaissa säädetyn velvollisuuden avaintietoesitteen laatimisesta.

Verotusmenettelystä annettua lakia ja ennakkoperintälakia muutettaisiin siten, että Suomeen

perustettua sijoitusrahastoa hallinnoivaa ulkomaista rahastoyhtiötä koskisivat samat rahasto-osuuksia, omistuksia ja lunastuksia sekä rahastoyhtiön omaisuudenhoidosta perimiä maksuja koskevat tiedonantovelvollisuudet sekä samat voitto-osuudesta toimitettavaa ennakonpidätystä ja siitä perittävää lähdeveroa koskevat velvollisuudet kuin kotimaisia rahastoyhtiöitä.

Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia muutettaisiin siten, että Verohallinto voisi antaa Finanssivalvonnalle ulkomaisen rahastoyhtiön tiedonantovelvollisuuden täyttämiseen sekä verojen perimisvelvollisuuden liittyviä rahastoyhtiön ja verovelvollisen verotustietoja, joilla saattaa olla merkitystä arvioitaessa, onko rahastoyhtiö rikkonut Suomen lainsäädäntöä tavalla, joka voi antaa Finanssivalvonnalle aiheen vaatia rahastoyhtiötä lopettamaan sijoitusrahaston hallinnoimisen.

Lisäksi lakeihin tehtäisiin eräitä pääasiassa teknisluonteisia muutoksia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2011.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Talousvaliokunta ehdottaa, että lakiehdotukset hyväksytään jäljempänä mainituin 1. lakiehdotukseen tehdyin täsmennyksin.

Direktiiviin perustuvilla, sijoitusrahastolaikiin tehtävillä muutoksilla yhdenmukaistetaan eurooppalaista sääntelyä. Laki antaa ETA-valtion rahastoyhtiölle mahdollisuuden perustaa sijoitusrahasto muuhun ETA-valtioon ja markkinoida rahasto-osuuksia yli rajojen. Sijoitusrahastot voivat myös sulautua yli rajojen. Nämä mahdollisuudet lisäävät sijoitusalan kansainvälistä kilpailua ja hyödyttävät suomalaisia sijoittajia. Vastaisuudessa sijoittajat voivat paremmin vertailla eri rahastoja, kun rahaston avaintietoesitteessä on annettava sijoittajan kannalta keskeiset tiedot selkeässä ja ymmärrettävässä muodossa.

Toimialan kansainvälistyminen ja kilpailu saattavat johtaa konsolidoitumisen lisääntymi-

seen ja entistä vahvempien toimijoiden muodostumiseen. Tällaisessa toimintaympäristössä pienet toimijat saattavat joutua ahtaalle ja poistumaan markkinoilta. Myös rahastoyhtiöille asetettavat velvoitteet rasittavat suhteellisesti enemmän vähäisemmin resurssein toimivia pieniä rahastoyhtiöitä. Lainsäädäntöä kehitettäessä tulee huolehtia siitä, että toimintamahdollisuudet säilyvät pienilläkin sijoitusalan yhteisöillä.

Laeissa säädetään Finanssivalvonnan valtuuksista sekä yhteistyöstä ja tietojenvaihdosta muiden maiden valvojien ja Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen kanssa. Verohallinto voi antaa Finanssivalvonnalle verotustietoja arvioitaessa toiminnan lainmukaisuutta. Finanssivalvonta voi laissa säädettyissä tapauksissa mm. rajoittaa ulkomaisen ETA-rahastoyhtiön toimintaa tai kieltää lainvastaisen toiminnan.

Laeissa säädetään myös verohallinnon tietojensaantioikeudesta. Mm. ulkomaisen rahasto-

yhtiön on toimitettava verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot. Ulkomaiselle rahastoyhtiölle säädetään vastaavanlaiset velvoitteet kuin kotimaiselle rahastoyhtiölle. Verohallinnon talousvaliokunnalle antaman tiedon mukaan lainsäädäntö turvaa verotuksessa tarvittavan tiedonsaannin. Säännösten toimivuutta käytännössä tulee seurata. Tarvittaessa säännöksiä on täydennettävä ja muutettava niin, että verotusmenettely ja verotulot turvataan.

Sijoitusrahastolakiin tehdään runsaasti kansallisia muutoksia. Ne liittyvät mm. rahastosuukien liikkeeseenlaskuun ja lunastamiseen, arvonlaskentaan, erityyppisiin rahasto-osuussarjoihin ja sijoitusrahaston siirtämiseen arvosuusjärjestelmään. Laissa täsmennetään myös rahastoyhtiön velvollisuutta korvata aiheuttamansa vahinko ja annetaan kuluttaja-asiamiehelle oikeus panna vireille ryhmäkanne.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä huolehtia siitä, että kansainvälisen tarjonnan ja kilpailun lisääntyessä suomalaisten hallinnassa olevalla sijoitusrahastoalalla on sääntelyn ja valvonnan puolesta ulkomaisiin rahastoihin nähden tasavertaiset mahdollisuudet kerätä lisää sijoitettavaa pääomaa ja että samalla riittävä kansallinen ja kansainvälinen valvonta ehkäisee talousrikollisuutta ja epävertaista kilpailua. Rahastosijoittaminen ja sijoitusrahastojen osuudenomistajien määrä on kasvanut Suomessa voimakkaasti. Sijoitusrahastot ovat merkittävä kotitalouksien sijoitus- ja säästämismuoto. Rahastojen kautta voidaan edistää suomalaista omistajuutta yrityksissä ja vahvistaa yritysten resursseja.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki sijoitusrahastolain muuttamisesta

1 §. Pykälän 2 momentin 1 kohdassa on korjattu kirjoitusvirhe: vuosi on muutettu vuosineljänneksiksi. Näin muutettuna säännös vastaa arvopaperimarkkinalain 1 luvun 4 §:n 4 momentin 6 kohdan a alakohtaa, kuten momentin perustelujen mukaan on ollut tarkoitus.

149 §. Pykälän rikosnimike "*sijoitusrahastolain 16 §:ssä tarkoitettujen osakkeiden hankintaa ja luovutusta koskevien säännösten rikkomisesta*" viittauksineen toiseen pykälään on ongelmallinen ja tavanomaisesta käytännöstä poikkeava. Tämän johdosta rikosnimike on muutettu muotoon "*rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön osakkeiden hankintaa ja luovutusta koskevien säännösten rikkominen*".

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

että 2.—11. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 1 ja 149 § muutettuina seuraavasti:

1 §

(1 mom. kuten HE)

Tätä lakia ei sovelleta muun kuin sijoitusrahastodirektiivin mukaisen yhteissijoitusyrityksen osuukien markkinoimiseen, jos osuuksia markkinoidaan ainoastaan ammattimaisille sijoittajille. Ammattimaisena sijoittajana on pidettävä arvopaperimarkkinalain (495/1989) 1 luvun 4 §:n 4 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettua yhteisöä, mainitun lain 1 luvun 4 §:n 4 momentin 5 kohdassa tarkoitettua yhteisösijoittajaa sekä muuta sijoittajaa, jos tämä on kirjallisesti ilmoittanut muulle kuin sijoitusrahastodirektiivin mukaiselle yhteissijoitusyritykselle tai sen asiamiehelle olevansa ammattitaitonsa ja sijoituskokemuksensa perusteella ammattimainen sijoittaja ja sijoittaja täyttää vähintään kaksi seuraavista vaatimuksista:

1) sijoittaja on tehnyt huomattavan suuria liiketoimia kyseisillä markkinoilla keskimäärin kymmenen kertaa neljännesvuodessa neljän viimeksi kuluneen vuosineljänneksen aikana;

(2 ja 3 kohta kuten HE)

(3—6 mom. kuten HE)

149 §

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta hankkii tai luovuttaa rahastoyhtiön tai säilytisyhteisön osakkeita tekemättä 16 §:n mukaista ilmoitusta taikka hankkii osakkeita Finanssivalvonnan Finanssivalvonnasta annetun lain 32 a §:n nojalla antaman kiellon vastaisesti, on tuomitta-

va, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla lais-
sa säädetä ankarampaa rangaistusta, *rahastoyhtiön tai säilytisyhteisön osakkeiden hankintaa ja luovutusta koskevien säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Helsingissä 7 päivänä joulukuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Mauri Pekkarinen /kesk
vpj. Marjo Matikainen-Kallström /kok
jäs. Lars Erik Gästgivers /r
Teuvo Hakkarainen /ps (osittain)
James Hirvisaari /ps
Harri Jaskari /kok (osittain)
Johanna Karimäki /vihr
Pia Kauma /kok
Miapetra Kumpula-Natri /sd

Jukka Kärnä /sd
Eero Lehti /kok (osittain)
Päivi Lipponen /sd
Jari Myllykoski /vas
Sirpa Paatero /sd (osittain)
Arto Pirttilahti /kesk (osittain)
Juha Sipilä /kesk (osittain)
Kaj Turunen /ps (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eelis Roikonen.